

Abstrakt

Předkládaná disertační práce se zabývá politickými, sociálními a nacionalistickými vlivy na historiografii tradiční čínské astronomie psané za dvou období, za předválečné a válečné Čínské republiky (1911-1949) a za rané Čínské lidové republiky (1949-1966).

Zkoumáme-li blíže díla o dějinách čínské astronomie vzniklá v těchto dvou obdobích, je zjevné, že v některých z nich jsou úspěchy, kterých Číňané dosáhli v astronomii, zveličovány. Jedná se o projevy povzbuzování národního sebevědomí, které jsou důsledkem určitých politických a sociálních vlivů, které se určitým způsobem vyvíjely a které jsou předmětem zkoumání této práce. V prvním období tyto jevy zkoumáme v dílech Zhu Wenxina 朱文鑫 (1883-1939), nejplodnějšího předválečného historika čínské astronomie, i v dílech dalších astronomů z tohoto období. Ve druhém období se zaměřujeme zejména na díla Xi Zezonga 席泽宗 (1927-2008), nejvýznamnějšího poválečného historika čínské astronomie.

V prvním období se zaměřujeme na prvotní motivaci pro vznik moderní historiografie čínské astronomie ve 20. letech 20. století krátce po založení Čínské astronomické společnosti a vztah principů pro výzkum a výzkumných témat, která tehdejší historici astronomie vymezili, ke hnutí za „reorganizaci národní historie“, za něž se stavělo mnoho tehdejších intelektuálů. Otázkou, která logicky navazuje, jsou důvody, proč se historici včetně historiků astronomie od těchto principů ve 30. letech odchýlili. V té době mnoho intelektuálů podporovalo konstrukci sino-centrické kulturní tradice jako obranu národa proti napadení Mandžuska Japonskem. To vedlo k tendencím v historických spisech, které se zveličováním čínských historických úspěchů projeví rovněž i v dílech o historii čínské astronomie a které měly za cíl posílení národního sebevědomí.

V období rané ČLR ukazujeme, že motivace k profesionalizaci (a institucionalizaci) výzkumu dějin přírodních věd včetně astronomie měla viditelný vztah k povzbuzování národního sebevědomí. Nicméně profesionalizace se také projevila v kvalitě výzkumu, což je patrné ve srovnání výzkumu po roce 1949 s výzkumem během dřívějšího období. Například některá čínská prvenství byla vyvrácena, neboť se neopírala o fakta. Pod vlivem marxismu (historického materialismu) se věnovalo více pozornosti sociálnímu a politickému pozadí vývoje astronomie, což i přes značná ideologická omezení znamenalo kvalitativní zlepšení oproti historiografii předchozího období.

